

Factsheet “Health Impact Assessment (HIA)” in het kader van de Nationale Aanpak Milieu en Gezondheid

Waar gaat het om?

Health Impact Assessment (HIA), of in het Nederlands ‘Gezondheidseffectschatting’ (GES), is een combinatie van methoden, procedures en instrumenten om een beleidsvoorstel, programma of project te beoordelen op de mogelijke effecten voor de gezondheid. HIA is een flexibele methode die geschikt is voor het onderzoeken of beoordelen van brede beleidsdoelstellingen op allerlei niveaus: lokaal (in gemeenten of zelfs wijken), landelijk en internationaal.

Doel

Health Impact Assessment is bedoeld om bij besluitvorming de mogelijke positieve én negatieve gezondheidseffecten zo goed mogelijk mee te laten wegen. HIA kan de besluitvorming op de volgende wijze ondersteunen:

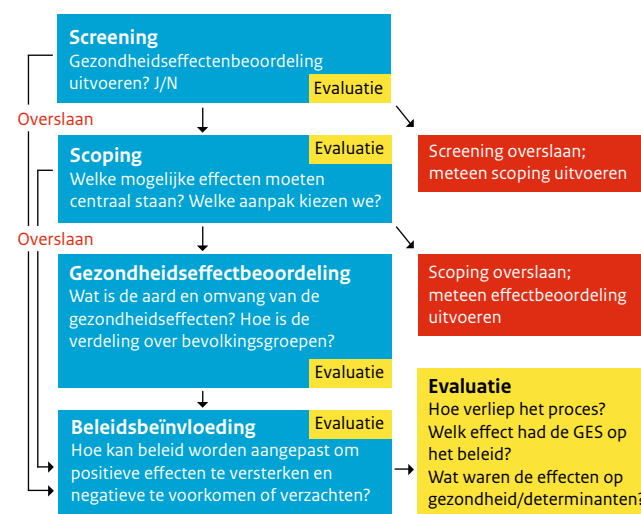
- Het maakt beleidsmakers bewust van de relatie tussen gezondheid en de fysieke, sociale, en economische omgeving.
- Het ondersteunt beleidsmakers bij het herkennen en beoordelen van mogelijke gezondheidseffecten en het optimaliseren van hun beslissingen.
- Het kan diegenen op wie het beleid betrekking heeft laten bijdragen aan het besluitvormingsproces.

Wat wordt er gedaan?

Het Ministerie van IenM stimuleert de ontsluiting van kennis en instrumenten op gebied van HIA bij betrokken partijen via het Kennis- en InformatiePunt Milieu en Gezondheid (KIP-mg) van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). IenM ondersteunt de ontwikkeling van HIA methoden, zoals de “GES Stad en Milieu”.

Een HIA kan kort (dagen) of lang (maanden) duren, afhankelijk van de schaal en het belang van het voorstel, en het beschikbare budget. Met een HIA kan zowel een kwalitatieve als kwantitatieve schatting van gezondheidseffecten gemaakt worden. Een kwalitatieve

schatting wordt verkregen met bijvoorbeeld vragenlijsten, checklisten, expert opinions of percepties van stakeholders. Bij een kwantitatieve schatting wordt berekend wat het verwachte aantal (extra of verminderde) ziekte- of sterftegevallen is. Andere effectmaten zijn bijvoorbeeld het aantal gewonnen (of verloren) levensjaren of de totale ziektelast (uitgedrukt in DALYs) of financiële uitkomsten. In onderstaande figuur worden de belangrijkste stappen van een HIA gegeven:

De belangrijkste stappen in een HIA

Voorbeelden van methoden

Gezondheidseffectscreening Stad en Milieu (GES)

Deze methodiek wordt toegepast in de Plan-m.e.r.¹ in de verkennde fase in het planproces, maar ook bij niet m.e.r.-plichtige ruimtelijke plannen. Het is een instrument waarmee een gemeente vooraf inzicht krijgt in de effecten van het plan op verschillende

¹ Milieueffectrapportage (m.e.r.) is het in beeld brengen van de milieugevolgen van een besluit, voordat het besluit wordt genomen. M.e.r. is verplicht bij de voorbereiding van plannen en besluiten van de overheid over initiatieven en activiteiten van publieke en private partijen die belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben.

milieufactoren die van invloed zijn op de gezondheid van (toekomstige) bewoners. Het geeft een goed beeld van de gezondheidskundige knelpunten en kansen bij ruimtelijke, herstructurerings- of verkeersplannen. GES laat zien hoe de belasting van milieu en gezondheid in een gebied is, zodat een zo gezond mogelijke inrichting gekozen kan worden. GGD Nederland heeft i.s.m. het voormalig Ministerie van VROM een GES-factsheet opgesteld waarin de GES beschreven wordt. Deze is te downloaden op www.ggd Kennisnet.nl/ges of www.rijksoverheid.nl.

Ook is er een Handboek beschikbaar met uitleg over de berekeningen. Deze is te downloaden op www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/07/01/handboek-gezondheidseffectscreening-stad-milieu-voor-de-inrichting-van-een-gezonde-leefomgeving.html.

Health Economic Assessment Tool for cycling (HEAT)

HEAT for cycling is een instrument dat de economische effecten schat van de gezondheidsverbetering die optreedt als meer mensen gaan fietsen. Het instrument kan bijvoorbeeld toegepast worden bij het plannen van nieuwe fietsinfrastructuur of als input voor kosten-batenanalyses. Het Kennis- en InformatiePunt Milieu en Gezondheid van het RIVM heeft een factsheet HEAT ontwikkeld waarin het gebruik van dit instrument beschreven wordt. HEAT wordt in de zomer van 2011 ontsloten via de website van het RIVM. De factsheet is op te vragen via: kip-mg@rivm.nl.

Handreiking gezondheid in ruimtelijke planvorming

Deze online checklist is voor initiatiefnemers in het begin van de ruimtelijke planvorming. Door middel van het beantwoorden van vragen krijgen de initiatiefnemers van een plan een breed zicht van de invloed van het plan op de gezondheid. De checklist geeft inzicht in de mogelijke gevolgen van het plan op sociale- en leefstijlfactoren, factoren rondom zorg en milieufactoren die van invloed zijn op de gezondheid van de betrokken burgers. Deze handreiking is ontwikkeld door het RIVM. De handreiking presenteert een overzichtsrapport met de factoren die in het vervolg van de plan procedure rond gezondheid aandacht vragen en helpt inzicht te verkrijgen in gezondheidsaspecten die van belang zijn en deze op de agenda te zetten voor verdere bespreking. De handreiking is te downloaden via www.gezondheidinmer.nl

HIA database

Er zijn al veel methoden beschikbaar om gezondheidseffecten van ruimtelijke plannen en beleid te evalueren. KIP-cGM heeft in samenwerking met de GGD Rotterdam en I-research deze methoden in een gemakkelijk doorzoekbare online-database samengevat. Wilt u weten welk instrument u kunt gebruiken voor het beoordelen van gezondheidseffecten? Kijk dan op www.gezondeplannen.ibase.info/.

Beoogde resultaten

- Bekendheid geven aan en delen van instrumenten en goede voorbeelden op het gebied van HIA.
- Bewustwording c.q. kennis vergroten bij partijen.

Voor verder contact

Het Kennis- en InformatiePunt Milieu en Gezondheid (KIP-mg) van het RIVM ontsluit in opdracht van het Ministerie van IenM kennis en instrumenten op gebied van HIA voor nationale en lokale beleidsmakers. Verder biedt het rapportages, workshops, kennisnetwerken en ondersteuning aan nationale en lokale beleidsmakers. Zie voor meer informatie het HIA-dossier op www.rivm.nl. Voor aanmelden voor de nieuwsbrief of bij vragen kunt u mailen naar via: kip-mg@rivm.nl.

Integraal gezondheidbeleid (IGB): het RIVM heeft twee rapporten gepubliceerd waarin de leerpunten voor Integraal Gezondheidsbeleid op lokaal niveau onderzocht zijn. Deze rapporten zijn te downloaden op www.rivm.nl:

- Integraal gezondheidsbeleid op lokaal niveau: Wat weten we en hoe nu verder?
- Integraal gezondheidsbeleid op nationaal niveau: Wat kunnen we leren van de ervaringen uit andere landen?

Juli 2011